

Добрянська Наталя Анатоліївна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри туристичного бізнесу та
рекреації, Одеський національний
технологічний університет

Саркісян Ганна Овсепівна,
доктор економічних наук, декан
факультету технології вина та туристичного бізнесу, професор кафедри туристичного бізнесу та рекреації, Одеський національний технологічний університет

Крупіца Ірина Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та рекреації, Одеський національний технологічний університет

Нікіфорова Сабіна Іванівна,
здобувачка ступеня магістр спец. 242
«Туризм», Одеський національний
технологічний Університет

Dobrianska Natalia,
Doctor of Economics, Professor,
Odesa National University of Technology,
<https://orcid.org/0000-0002-0826-8840>

Sarkisian Ganna,
Doctor of Economics,
Odesa National University of Technology,
<https://orcid.org/0000-0001-7362-3637>

Krupitsa Iryna,
Candidate of Economics, Associate Professor
Odesa National University of Technology,
<https://orcid.org/0000-0003-1438-5039>

Nikiforova Sabina,
Student of master's,
Odesa National University of Technology,
<https://orcid.org/0009-0005-3788-4326>

ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКОТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ НА МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

WAYS TO INCREASE ECOTOURISM SERVICES IN THE INTERNATIONAL TOURISM MARKET

Добрянська Н. А., Саркісян Г. О., Крупіца І. В.,
Нікіфорова С. І. Шляхи збільшення екотуристичних послуг на міжнародному туристичному ринку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 4. С. 215 – 220.

Dobrianska N., Sarkisian G., Krupitsa I.,
Nikiforova S. Ways to increase ecotourism services in the international tourism market. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2023. Volume 8. № 4, pp. 215 – 220.

Проаналізовано досвід закордонних країн і міжнародних організацій щодо розвитку екологічного туризму та досліджено діяльність прогресивних, науково обґрунтованих світових практик. Ідентифіковано основні проблеми, які стримують впровадження міжнародного досвіду в українському просторі, а саме: відсутність державної підтримки розвитку сільського, екологічного (зеленого), аграрного туризму; низький рівень інформаційного забезпечення; недосконалість законодавчої і нормативно-правової бази; обмежений обсяг інвестиційних ресурсів; недостатньо ефективного застосування механізму державно-приватного партнерства під час залучення нетрадиційних джерел фінансування інвестиційних проєктів; низький рівень активності органів місцевої влади у розвитку екотуризму; відсутність податкових пільг для осіб, які беруть участь у наданні екотуристичних послуг. Враховуючи закордонний досвід, наведено пріоритетні напрями розвитку екотуризму в Україні. Зазначено про важливість розвитку та популяризації українського екологічного туризму на міжнародних ринках як елементу забезпечення стабільної ситуації в туристичній галузі. Вивчено екотуристичний продукт на міжнародному ринку туристичних послуг. Досліджено види та класифікації екотуристичного продукту, його організацію та просування на міжнародному туристичному ринку. Виявлено, що екологічний туризм набуває широкої популярності і займає значне місце в туристичній індустрії. Визначено, що поява нового виду туризму позитивно впливає на економічний розвиток країн. Найпопулярніші екотуристичні тури в тих країнах, де залишилися безцінні ресурси природи. Проаналізовано, що головною метою екотуризму – є вивчення та збереження довкілля, збереження безцінних краєвидів. Ось головна відмінність від інших видів туризму. Потенціал розвитку міжнародного екотуризму є значним. Але він не використовується достатньо. Таким чином, одним з головних завдань у галузі розвитку туризму – це створення екологічних шляхів і шляхів екотуризму. Екологічний туризм може бути спеціалізацією, яка стане конкурентоспроможною альтернативою ірраціональній економічній діяльності, а за підтримки державних установ – реальним механізмом забезпечення сталого розвитку регіону. Таким чином, для розвитку міжнародного екотуризму необхідними є такі передумови: наявність потенціалу ресурсу, гармонійне поєднання природних та антропогенних об'єктів, мережі туристичних маршрутів, які можуть стати основою дорожніх туристичних маршрутів.

Ключові слова: екотуризм, перспективи, шляхи вирішення, проблеми, впровадження, тур.

The experience of foreign countries and international organizations regarding the development of ecological tourism was analyzed, and the activities of progressive, scientifically based global practices were investigated. The main problems that prevent the implementation of international experience in the Ukrainian space have been identified, namely: lack of state support for the development of rural, ecological (green), agrarian tourism; low level of information support; imperfection of the legislative and regulatory framework; limited amount of investment resources; insufficiently practical application of the mechanism of public-private partnership when attracting non-traditional sources of financing investment projects; low level of activity of local authorities in the development of ecotourism; lack of tax benefits for persons involved in the provision of ecotourism services. The priority directions for developing ecotourism in Ukraine are given, taking foreign experience into account. The importance of developing and popularizing Ukrainian ecological tourism on international markets as an element of ensuring a stable situation in the tourism industry is noted. Ecotourism products on the international tourist services market were studied. The types and classifications of ecotourism products, organization, and promotion of tourist services in the international tourist market were studied. It has been established that ecological tourism is gaining more and more popularity and occupies a significant place in the tourism industry. It was determined that the emergence of a new type of tourism has a positive effect on the economic development of countries. The most popular in ecological tourism are tours to those countries where there are still priceless natural resources. It was analyzed that the primary goal of ecotourism is the study and preservation of the environment, the preservation of priceless landscapes. This is the main difference from other types of tourism. The potential for the development of international ecotourism is significant. However, it needs to be used more. Thus, one of the main tasks in the field of tourism development is the creation of ecological paths and ecotourism paths. Ecological tourism can be a specialization that will become a competitive alternative to irrational economic activity and, with the support of state institutions, a natural mechanism for ensuring the region's sustainable development. Thus, the development of international ecotourism is a necessary prerequisite: the availability of resource potential, a harmonious combination of natural and anthropogenic objects, and a network of tourist routes that can become the basis of road tourist routes.

Keywords: *eco-tourism, prospects, solutions, problems, implementation, tour*

Вступ

Екотуризм – це вид туризму, який базується на природних ресурсах і культурній спадщині місцевих жителів. Це важлива тема для розвитку туризму та збереження природи. Шляхи збільшення популярності екотуризму на міжнародному ринку включають розвиток інфраструктури, промоцію екотуризму, підвищення якості послуг, залучення інвестицій і партнерство з місцевими громадами. Важливо гарантувати якість і безпеку туристичних послуг, розвивати інфраструктуру та говорити про екотуризм на міжнародному ринку. Екотуризм має великий потенціал для забезпечення розвитку туристичної індустрії та збереження природи, його розвиток є важливим фактором для багатьох країн. У статті розглянуті шляхи збільшення обсягу екотуристичних послуг на міжнародному туристичному ринку.

Формулювання цілей статті

Мета статті – визначення шляхів збільшення асортименту екотуристичних послуг на міжнародному туристичному ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Останніми десятиліттями для всіх країн світу все більш важливим стає питання переосмислення використання життєво необхідних ресурсів без нанесення шкоди довкіллю зі збереженням культурної спадщини народів. Екотуризм описаний як ідеальний вид туризму, оскільки він спрямований на збереження природних, культурних та інших туристичних ресурсів для постійного використання майбутніми поколіннями, але водночас приносить користь теперішньому суспільству [1, с. 25]. Міжнародне суспільство екотуризм визначає як «відповідальну подорож природними територіями, що зберігає довкілля і покращує добробут місцевого населення» [2].

Згідно зі звітом ЮНВТО, екологічний туризм загалом – одна з основних сфер послуг, яка постійно зростає. Оскільки він стосується безлічі секторів, від будівництва до постачальників товарів повсякденного попиту, він може бути важливим чинником соціально-економічних змін і прогресу, особливо в країнах, що розвиваються, де внесок туризму в економіку досить вагомий.

Для країн, що розвиваються з обмеженнями у фінансуванні, добре розроблена схема екотуризму може слугувати ефективним механізмом фінансування для підтримання добробуту громад, економіки та природного середовища.

Українські та закордонні науковці у своїх публікаціях досліджують і розкривають різні аспекти розвитку та просування екотуристичного сектору на міжнародні ринки. Так, І. Гришова, Т. Шабатура, О. Ніколюк зазначають, що розвиток туризму залежить від введення нових і вдосконалення традиційних видів туризму, постійного пошуку кращих і більш економних способів просування та реалізації туристичного продукту, поліпшення його якості [5].

Екотуризм насамперед зацікавить поціновувачів екології та природи загалом. Зазвичай перед початком подорожі група людей, на чолі з гідом, складає екомаршрут, за яким буде слідувати під час мандрівки. Шлях може бути різним, однак найголовніше, щоб він проходив через природньо-важливі місця, такі як парки, заповідники, гірські хребти і так далі. Головною

особливістю екологічного туризму є виховна функція, яка формує соціально-відповідальну особистість, що усвідомлює значимість природних об'єктів як цінності нашої планети. Під час мандрівки ми повинні навчитися елементарній відповідальності щодо свого вкладу для збереження природи [9].

Призначення екотурів – це подорожі у незаймані антропогенним впливом природні території з метою вивчення природних і культурно-етнографічних особливостей місцевості, а також для реалізації проєктів з охорони та раціонального використання природних ресурсів [6]. Різновидом екотуризму є агротури, метою яких є відпочинок у сільській місцевості, де туристи беруть участь у традиційних сільськогосподарських роботах, знайомляться з місцевою культурою та звичаями. Залежно від засобів пересування тури бувають пішохідні, велосипедні, автобусні, залізничні, авіатури, кінні, мототури та автотури.

На сьогодні існує п'ять видів екотуризму, які детально наведені в табл. 1.

Таблиця 1. Види та характеристика екотуризму

№	Види екотуризму	Характеристика
1.	Науковий	Мета такого виду екотуризму – це освітня
2.	Активний	Піші походи, велопогулянки, альпінізм
3.	Історичний	Ознайомлення з етносами та їхньою культурою
4.	Подорож до природних резерватів	Парки, заповідники
5.	Агротуризм	Орієнтований на засоби для збереження землі

Джерело: власна розробка авторів.

Екотуризм має низку функцій, серед яких найважливіші такі: оздоровча; пізнавальна; економічна; виховна; природоохоронна. Перша функція є очевидною, оскільки екотури потребують певної фізичної активності учасників і звичайно відбуваються в екологічно чистій місцевості на свіжому повітрі [7, с. 28]. Однак справа тут не лише у фізичному оздоровленні, а й у психічному. Відвідання природи дає змогу відпочити від звичних справ та емоційного напруження. Пізнавальна функція екотуризму полягає не лише в отриманні нових знань, а інколи навіть у зміні поглядів. Простір для нового тут дуже великий, адже природа надзвичайно складна і до того ж перебуває у стані постійних змін. Економічна функція (ширше – соціально-економічна) екотуризму полягає в отриманні прибутку, створенні нових робочих місць, добровільному перерозподілі коштів, розвитку економіки загалом. Щодо останнього, то відомо, що чимало країн отримують значні кошти від туризму, зокрема екотуризму.

Тут важливі принаймні два аспекти. По-перше, високорозвинені країни звичайно є донорами екотуризму, а бідні – отримувачами коштів. Те саме стосується окремих регіонів країн: основні турпотоки спрямовані у менш розвинені регіони. Принаймні у цих регіонах менш розвинуті первинні сектори економіки [8, с. 112]. Тим самим екотуризм є важелем регіональної політики – сприяє вирівнюванню економічного розвитку всередині країни. Як приклад можна навести екотуризм у Карпатах, де звичайні види господарської діяльності – промисловість та сільське господарство – обмежені. Саме завдяки туризму, зокрема екотуризму, цей регіон отримує значні кошти і став істотно іншим, ніж 20-30 років тому. Щоб переконатися в цьому, варто відвідати карпатські локації, наприклад Яремчу чи Ворохту. Нині в Яремчі більше приватних готелів, ніж в Івано-Франківську. Нехай не всі туристи, що приїжджають сюди, є екотуристами, але їх справді дуже багато. Люди, які їдуть у Карпати, свідомо вибирають цей регіон з огляду на його природні багатства. Тут є змога не лише відпочити на природі, а й отримати нові знання про неї. Подібні приклади можна навести і щодо інших регіонів на міжнародному ринку. Завдяки екотуризму відбулися позитивні перетворення у федеральній землі Тіроль на заході Австрії, яка раніше в економічному розвитку не досягала найкращих результатів. По-друге, працевлаштування у сфері туризму, зокрема екотуризму, буває єдиною можливістю знайти роботу [4, с. 115].

Це стосується працевлаштування не лише в туристичних фірмах, а й в установах природно-заповідного фонду: заповідниках, національних природних парках та ін. Як приклад, біосферний заповідник «Асканія-Нова» – одне з небагатьох місць працевлаштування мешканців однойменного селища. До того ж саме в заповіднику працює наукова та культурна еліта селища. Різноманітними є аспекти виховної функції, до якої належить виховання гуманізму і патріотизму.

Значною мірою це зумовлено тим, що туристи відкривають для себе те, наскільки багата природа певного регіону. Тим самим формується уявлення про велич країни – не лише економічну, а й культурну та природну. Відсутність знань про природу регіону збіднює уявлення

про неї. Окремим різновидом виховної функції можна вважати естетичний – формування уявлення про прекрасне. Доволі своєрідною є природоохоронна функція екотуризму.

З одного боку, ця діяльність, як і будь-яка інша, чинить негативний вплив на природу, хоч і незначний. Людина, яка йде, залишає слід, а сто людей залишають стежку. З другого боку, екотуризм відіграє й позитивну роль, зокрема через уже згадані виховну, економічну та інші функції. Так, у районах, які відвідують туристи, залишаються певні кошти. Їх отримання дає змогу налагодити прибирання сміття. Однак це лише один з небагатьох аспектів [10]. З появою туристів у певній місцевості є можливість змінити господарську діяльність з екологічно небезпечної на таку, що практично не впливає на природу. Це стосується економіки загалом, роботи не лише окремих підприємств, а й громадян.

Туристичний попит здатен змінити господарську діяльність з домінування матеріального виробництва на сферу послуг, а саме туризм. Важливим є те, що привабливість природи може бути джерелом прибутків. Наприклад, у певній місцевості кілька оленів або козуль можуть стати мисливським трофеєм місцевих жителів чи представників так званого мисливського туризму. Зиск від полювання на цих звірів короточасний. Водночас ті самі тварини можуть дати більший зиск, якщо привертатимуть увагу туристів протягом кількох років. Якщо згадати про корали Червоного моря, стає зрозумілим, що їхнє збереження є дуже важливим чинником нинішніх і майбутніх валютних надходжень Єгипту від туризму. Зрозуміло, що для цих надходжень корали (як, власне, й інші багатства природи) прагнуть зберігати. Не обходить увага до природи і від туроператорів, які починають вбачати у ній джерело своїх прибутків. Інколи туроператор навіть швидше за місцеве населення починає розуміти цінність незайманой природи і пропагує бережливе ставлення до неї.

Отже, екологічний туризм формує світогляд у напрямі доцільності збереження природи, від стану якої залежить добробут як країни, так і окремих її громадян. Своєю чергою, це зумовлює реалізацію практичних заходів щодо захисту природи від негативного впливу.

Сталий розвиток екологічного туризму в Китаї визначається активним втіленням у життя низки проєктів, каталізаторами яких є провідні міжнародні інституції. Китай останніми роками став одним з основних акторів на туристичному ринку світу, зайнявши третю позицію за кількістю прибутків. Проблема сталого розвитку туризму, збереження його ресурсної та матеріально-технічної бази, культурної ідентичності та подальшого зростання туристичного потоку є нагальним і досить гострим питанням для країни. Крім того, у Китаї Всесвітній фонд дикої природи сприяв укладенню угоди з Carrefour (французька компанія роздрібною торгівлі, друга за величиною у світі після американського Wal-Mart) про продаж у крамниці своєї мережі органічних продуктів, вирощуваних на півночі провінції Сичуань: волоські горіхи, мед, перець і гриби [4].

У межах програми понад 200 сім'ям, які проживають на захищених територіях поширення гігантської панди, було виділено близько 260 тис. юанів. Хоча це і не можна пов'язати безпосередньо з туризмом, усе ж ця програма стала помітним досягненням у галузі сталого розвитку території та позитивним результатом китайського досвіду, який певною мірою міг би стати корисним для туристичної політики України. Участь у глобальній мережі була б гідним пріоритетом туристичної політики України в контексті сталого розвитку туризму. Крім того, китайський досвід і його позитивні результати визначають і інші пріоритети сталого розвитку екотуризму: активна співпраця з міжнародними організаціями, які займаються питаннями сталого розвитку; підготовка кадрів для управління об'єктами природоохоронного значення; розроблення проєктів збалансованої експлуатації туристичних ресурсів і залучення інвестицій для їх виконання; виховання відповідального ставлення до природи серед населення країни, особливо територій, що володіють унікальними природними та історико-культурними ресурсами.

Потенціал розвитку міжнародного екотуризму є значним. Але він не використовується достатньо. Таким чином, одним з головних завдань у галузі розвитку туризму є створення екологічних шляхів і шляхів екотуризму. Ви можете використовувати наявну мережу маршрутів, тоді коли потрібно обладнати їх та забезпечити екологічну орієнтацію, встановлюючи продажі та відновлюючи маркування. Необхідно організувати джерела питної води та обладнати бівуаки, піклуючись про утилізацію відходів, особливо в місцях з найбільшим розважальним навантаженням. Розвиток екотуризму важливий для збереження етнокультурних традицій управління природою, які приносять користь місцевим етнічним групам. Що стосується наукового та запланованого розвитку, екологічний туризм може відігравати важливу роль у вирішенні нинішньої соціально-економічної кризи. Щораз більший попит у цьому туристичному

секторі сприяє створенню нових природних зон спеціального захисту. Екологічний туризм може бути спеціалізацією, яка стане конкурентоспроможною альтернативою ірраціональній економічній діяльності та за підтримки державних установ – реальним механізмом забезпечення сталого розвитку регіону. Таким чином, для розвитку міжнародного екотуризму є необхідними такі передумови: наявність потенціалу ресурсу, гармонійне поєднання природних та антропогенних об'єктів, мережі туристичних маршрутів, які можуть стати основою дорожніх туристичних маршрутів.

Розвиток екотуристичного бізнесу на міжнародній арені повинен стати сферою реалізації ринкових механізмів, джерелом поповнення Державного та місцевих бюджетів, засобом загальнодоступного і повноцінного відпочинку та оздоровлення, а також ознайомлення з історико-культурною спадщиною та сьогоденням нашого народу і держави. На сьогодні міжнародний екотуризм прагне заволодіти якомога більшою часткою доходів у туристичному бізнесі на зарубіжних ринках.

Сьогодні світ зіткнувся з безпрецедентною екологічною кризою. Зміна клімату, знищення лісів, вимирання видів флори та фауни, забруднення світового океану, глобальне потепління – це основні глобальні екологічні проблеми, які потребують якнайшвидшого вирішення. Тісний зв'язок з екологією регіональних екосистем має екологічний туризм – форма туризму, яка зосереджена на довкіллі. Він має потенціал стати потужним інструментом для збереження довкілля та сталого розвитку еколого-економічних систем.

Екотуризм як концепція з'явився ще в 70-х роках ХХ ст., хоча його визначення було дано лише 1990 р. Міжнародним товариством екотуризму, яке описало екотуризм як «відповідальну подорож до природних територій, що оберігає навколишнє середовище та покращує добробут місцевого населення». Попри цю та інші спроби формалізувати поняття, екотуризм завжди був «жертвою» термінологічної невизначеності. Екологічний туризм – це форма туризму, яка зосереджена на просвіті відвідувачів щодо природного середовища та його значимості для суспільства. Екологічний туризм допомагає підвищити обізнаність про екологічні проблеми, сприяти захисту та збереженню навколишнього середовища та створювати економічні можливості для місцевих громад. Це також надає мандрівникам можливість відчувати природу в її найчистішому вигляді та дізнатися більше про різні екосистеми навколо них. Займаючись екотуризмом, мандрівники можуть допомогти підтримати місцеву економіку, водночас допомагаючи захистити довкілля. Цей вид туризму також може допомогти виховати у людині потребу цінувати природу та усвідомити її значення в нашому житті, сприяє збереженню, стійкості та відповідальному використанню ресурсів.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Сукупність принципів і норм, що регулюють діяльність держави у сфері туризму і міжнародних подорожей з метою задоволення великого кола культурних і духовних потреб людини, становить інститут міжнародного туристичного права [6].

Шляхи збільшення екотуристичних послуг у країні на прикладі інших держав: удосконалення нормативно-правової бази та її імплементація до основних положень міжнародного законодавства; запровадження податкового механізму на основі надання відповідних пільг; забезпечення національних природних парків рекреаційно-туристичною інфраструктурою, яка відповідатиме міжнародним стандартам; активізація співпраці між органами влади, інвесторами, бізнес-структурами, закладами вищої освіти, науковими установами; пошук додаткових і нетрадиційних джерел фінансування (надання платних послуг, добровільні пожертви відвідувачів, краудінвестинг, публічно-приватне партнерство); залучення громадськості через проведення відповідних соціологічних досліджень громадської думки, вивчення позицій місцевого населення і відвідувачів, формування громадських об'єднань; розроблення стратегії розвитку екотуризму із застосуванням маркетингового інструментарію та інформаційних технологій. Екотуризм – це галузь, яка постійно зростає, економічний потенціал якої особливо великий у країнах, що розвиваються. Зведення до мінімуму впливу туризму на довкілля за максимального збільшення його економічних вигод для розвитку і боротьби з бідністю відповідає загальній меті розвитку туризму.

Хоча екологічна обізнаність людей зростає, вирішення величезних світових екологічних проблем, включаючи не тільки вирубку лісів, а й наслідки перенаселення і промислового забруднення, залишаються складними завданням для кожної держави.

Література

1. Безугла Л.С. Закордонний досвід становлення та розвитку екологічного туризму та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2020. №2 (22). С. 118-127.
2. Mondino E., Beery T. Ecotourism as a learning tool for sustainable development. The case of Monviso Transboundary Biosphere Reserve, Italy. *Journal of Ecotourism*. 2019. №18:2. P. 107-121. DOI: <https://doi.org/10.1080/14724049.2018.1462371>.
3. Kuzior A, Lyulyov O., Pimonenko T., Kwilinski A., Krawczyk D. Post-Industrial Tourism as a Driver of Sustainable Development. *Sustainability*. 2021. №13(15). P. 8145 DOI: <https://doi.org/10.3390/su13158145>.
4. Писаревський І.М., Погасій С.О., Покоłodна М.М. Організація туризму: підручник. Харків: ХНАМГ, 2018. 541 с.
5. Дмитрук О.Ю., Дмитрук С.В. Екотуризм: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2019. 358 с.
6. Kuzior A, Lyulyov O., Pimonenko T., Kwilinski A., Krawczyk D. Post-Industrial Tourism as a Driver of Sustainable Development. *Sustainability*. 2021. № 13(15). P. 8145 DOI: <https://doi.org/10.3390/su13158145>.
7. Безугла Л.С., Савчук Л.М., Бандоріної Л.М. Сільський зелений туризм: тенденції розвитку національного туристичного бізнесу. Сучасні підходи до соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку суб'єктів національного господарства: колективна монографія. Дніпро: Пороги, 2020. С. 157-166.
8. Писаревський І.М., Тонкошкур М.В. Планування та організація туристичних маршрутів: підручник. Харків: ХНАМГ, 2012. 304 с.
9. Добрянська Н., Саркісян Г., Крупіца І., Бирка К. Аналіз міжнародного ринку еготуристичних послуг. *Food Industry Economics*. 2022. № 14(1). DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v14i1.2271>.
10. Lagodiienko V., Sarkisian H., Dobrianska N., Krupitsa I., Bairachna O., Shepeleva O. Green Tourism as a Component of Sustainable Development of the Region. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2022. Vol. 44. No. 3. P. 254-262. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2022.26>.

References

1. Bezuhla, L.S. (2020). «Foreign experience of the formation and development of ecological tourism and the possibility of its use in Ukraine». *Naukovyj visnyk Ivano-Frankivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu. Seria: Ekonomika ta upravlinnia v naftovij i hazovij promyslovosti*. №2 (22). pp. 118-127.
2. Mondino, E., Beery, T. (2019). «Ecotourism as a learning tool for sustainable development. The case of Monviso Transboundary Biosphere Reserve, Italy». *Journal of Ecotourism*. №18:2. pp. 107-121. DOI: <https://doi.org/10.1080/14724049.2018.1462371>.
3. Kuzior, A, Lyulyov, O., Pimonenko, T., Kwilinski, A., Krawczyk, D. (2021). «Post-Industrial Tourism as a Driver of Sustainable Development». *Sustainability*. №13(15). pp. 8145 DOI: <https://doi.org/10.3390/su13158145>.
4. Pysarevs'kyj, I.M., Pohasij, S.O., Pokolodna, M.M. (2018). *Orhanizatsiia turyzmu*. [Organization of tourism]. KhNAMH. Kharkiv. Ukraine.
5. Dmytruk, O.Yu., Dmytruk, S.V. (2019). *Ekoturizm*. [Ecotourism]. Al'terpres. Kyiv. Ukraine.
6. Kuzior, A, Lyulyov, O., Pimonenko, T., Kwilinski, A., Krawczyk, D. (2021). «Post-Industrial Tourism as a Driver of Sustainable Development». *Sustainability*. № 13(15). pp. 8145. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13158145>.
7. Bezuhla, L.S., Savchuk, L.M., Bandorinoi, L.M. (2020). *Sil's'kyj zelenyj turizm: tendentsii rozvytku natsional'noho turystychnoho biznesu. Suchasni pidkhody do sotsial'no-ekonomichnoho, informatsijnoho ta naukovo-tekhnichnoho rozvytku sub'iektiv natsional'noho gospodarstva*. [Rural green tourism: trends in the development of national tourism business. Modern approaches to socio-economic, informational and scientific-technical development of subjects of the national economy]. Porohy. Dnipro. Ukraine.
8. Pysarevs'kyj, I.M., Tonkoshkur, M.V. (2012). *Planuvannia ta orhanizatsiia turystychnykh marshrutiv*. [Planning and organization of tourist routes]. KhNAMH. Xarkiv. Ukraine.
9. Dobrians'ka, N., Sarkisian, H., Krupitsa, I., Byrka, K. (2022). «Analysis of the international market of wine tourism services». *Food Industry Economics*. № 14(1). DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v14i1.2271>.
10. Lagodiienko, V., Sarkisian, H., Dobrianska, N., Krupitsa, I., Bairachna, O., Shepeleva, O. (2022). «Green Tourism as a Component of Sustainable Development of the Region». *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. Vol. 44. No. 3. pp. 254-262. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2022.26>.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2023 р.